

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XLII. Sanctus Commentarios in Psalmos et in S. Pauli Apostoli Epistolas,
qui nomine ejus circumferuntur, re etiam vera adornavit; quandonam id et
qua methodo fecerit, et quænam præterea ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

ACTORE
C. B.

§ XLII. Sanctus Commentarios in Psalmos et in S. Pauli Apostoli Epistolas, qui nomine ejus circumferuntur, re etiam vera adornavit; quando nam id et qua methodo fecerit, et quænam præterea lucubrationes certo ei debeant attribui.

Sancti nostri nomine multa, quæ hic recensentur, edita sunt Opera.

Commentarios duos, alterum in Psalmos, alterum in omnes S. Pauli Apostoli Epistolas, una cum nonnullis Opusculis seu Tractatibus Sermonumque collectione sat ampla Judocus Ascensius e Ms., quod a Guilielmo Bibaucio, Cartusiarum Majoris Priore, acceperat, S. Brunonis, Cartusianorum institutoris, nomine Parisiis anno 1324 typorum beneficio vulgavit, eademque deinde Opera omnia, additis etiam nonnullis aliis, volumineque unico, quo ab Ascensio edita fuerant, in tres tomos diversos, quorum prior Commentarium in Psalmos, secundus Commentarium in S. Pauli Epistolas, ac tertius denique Opuscula Sermonesque complectitur, discreto, Coloniae Agrippinæ anno 1611 iterumque anno 1640 Brunonis pariter Cartusiani nomine suere recusa. Verum alia ex iis sunt, quæ Sanctum nostrum certo habent auctorem; alia contra, quæ an illius sint, disceptatur. Ac de prioribus quidem præsentibus §, quo, quæ Opera præter duas § præcedenti recitatas Epistolas sancto Cartusianorum Parenti debeant attribui, lectorem edocere statui, agere jam nunc aggredior, tractatu de posterioribus in § sequentem rejecto. A Commentario in Psalmos duco initium.

Ex his Commentarius in Psalmos vere illum,

C 695 Historiæ literariæ Franciæ Scriptores tom. IX, pag. 245, a nonnullis non aliam ob causam, quam quod S. Brunonem Signiensem cum S. Brunonem Cartusianorum fundatore confuderint, ex Operum, abs hoc concinnatorum, Catalogo Commentarium quempiam in Psalmos erasum fuisse, præfati, ita fere quantum ad substantiam subjungunt: Quo difficultas isthæc melius elucidetur, nosse refert, unius nondum integri sæculi spatio, ab anno scilicet 1040 usque ad annum 1125 tres floruisse Brunones, qui celebres omnes nominis fuerunt, Psalmis explanandis commentandisque omnes operam dederunt, S. Bruno scilicet, Heribipolensis episcopus, anno 1043 vita functus, S. Bruno, de quo hic nobis sermo, et S. Bruno, episcopus Signiensis, anno 1125 e vivis sublatus. Prioris in Psalterium Opus una cum aliis ejus lucubrationibus jam iude ab anno 1494 typis fuit excusum, et ab his deinde se junctum Heribipoli anno 1551 ac deinde iterum Lipsiæ anno 1555; quæ posterior editio ad proximè antecedentem, a Joanne Cochleæ factam, fuit exacta. Tandem in Bibliothecam Patrum fuit illata, existitque in Lugdunensi hujus editione tom. XVIII. Episcopi Signiensis Commentarius luce publica donatus est a Marchesio, Operumque ejus tom. primi, in quo inter Commentarium

in Deuteronomium, interque Commentarium in Cantica Canticorum ponitur, partem constituit.

694 Hæc fere, ut jam dixi, quantum ad substantiam illi; atque ita quænam, tum S. Brunoni Heribipolitano, tum S. Brunoni Signiensi, qui ambo Psalmos commentati sunt, expositio in hosce attribuenda sit, lectorem potissimum edocent; antequam autem, quænam S. Brunoni, Cartusianorum institutori, quem psalmos pariter explanasse admittunt, adscribenda sit, exponant, argumenta primum, quibus, re etiam vera commentatum esse Psalmos Sanctum nostrum, probare nituntur, in medium adducunt. Eadem fere, quo id ipsum probem, adhibere hic lubet, cum alia, quæ validiora sint, invenire haud potuerim. Paucis e versiculis, quibus inter funebres Sancti Titulos recudendos tit. 107 Miciacensis prope Aurelianum abbatia monachi Sanctum celebrant, primum locum obtinet sequens hic: Doctus Psalmista, clarissimus atque sophista. Regularis Noliensis S. Vincentii in Inferiori Pietavensi provincia monasterii canonici in Titulo funebri 175, quo Sancto parentarunt, ita habent: Bruno namque veram scientiam et prudentiam liberalium artium, nec non ceteras cardinales virtutes habuit, et servavit, quas in bono fine consummavit. Dudum siquidem ecclesiæ sedis Remensium summus didascalus, utpote in Psalterio et ceteris scientiis luculentissimus, et columna totius metropolis diu existit. Cum ergo altero e binis hisce titulis funebribus Sancti nostri in Psalmis doctrina, altero, ut apparet, in his explanandis commentandisque claritas celebratur, ad expositionem commentariumve, quem in hosce ille concinnavit, alludi videtur; hinc autem, fuisse vere a Brunone Psalmos commentario explanatos, concludendum cum supra laudatis Historiæ literariæ Franciæ Scriptoribus apparet.

695 Attamen, cum fieri queat, ut præfatis nonnullis binis Titulis funebribus, non ad Psalmorum, quem Sanctus in litteras miserit, Commentarium, sed ad eorumdem, quam cum Remis alibee altioris ordinis litteras doceret, viva voce fecerit, explanationem alludi, non nemo forte contendat, Commentarium a Brunone in Psalmos fuisse reipsa compositum, aliis adhuc argumentis cum laudatis Historiæ literariæ Franciæ Scriptoribus lubet firmare. Sæculo eodem, quo Sanctus obiit, fuisse ab hoc in Psalmos Commentarium contextum, tam firmiter habebatur persuasum, ut librarius, si in simile forsam, quod auctoris nomen non præferret, scriptum incidisset, acceptum ex hoc egraphum tam in capite et ad calcem epistolæ dedicatoriæ quam in ipso Operis titulo S. Brunonis, Cartusianorum institutoris, nomine insigniret. Egraphum hujusmodi Mabillonii tempore in Silvanicensi Ordinis Cluniacensis monasterio, duarum horarum spatio a Molinis in Burgundia sito, asservabatur; in eo enim, uti ipsemet hic scriptor, qui illud ibidem invenit, Operum posthumorum tom. II, pag. 29 testatur, legebatur, Incipit Epistola Brunonis Cartusiensis præpositi ad Hugonem Astensem episcopum. Domino suo Hugoni etc. Explicit Epistola Brunonis Cartusiensis præpositi etc. Incipit expositio Psalterii, excepta a Brunone, Cartusiensis præposito, ex tractatibus sanctorum Patrum; ac Mabillonius quidem, egraphum illud compositi a S. Brunone, episcopo Signino, in Psalmos Commentarii exemplar, ejus initium ab exemplaribus excusis differret, esse existimavi lib. LXX Annalium

A *Annalium Benedictinorum* num. 29; verum, ajunt *Historiæ lit. Franciæ* scriptores loco citato, neque *Operis*, quod ab hoc antistite compositum, neque illius, quod a sancto *Cartusiensis Ordinis Fundatore* fuit contextum, exemplar est. Prima, quæ in *Operis* contextu leguntur, verba ostendunt, concinnatum esse ab *Odone, Astensi monacho*, *Commentarium*, quem *Marchesius ad Operum Brunonis Signini*, cui inscriptus est, calcem publici juris fecit. *Librarius* itaque, de quo jam mox sumus locuti, non solum in auctoris, cui scriptum illud attribuendum, verum etiam in *Mecænatis*, cui dedicatum fuit, nomine erravit, nisi forte, quod subinde etiam alias factum reperitur, duobus diversis, *Hugoni* nempe, *Astensi episcopo*, uti in *Ms. exemplari* legitur, et *Brunoni Signino*, uti exemplar excusum præfert, fuerit inscriptum.

hic ostenditur,

696 Ita quantum ad substantiam *Historiæ litterariæ Franciæ* Scriptores laudati. Jam vero, cum librarii antiqui, si quem forte auctoris nomine destitutum in *Psalmos Commentarium* invenire, nomen ei *S. Brunonis*, *Cartusianorum institutoris*, adscriperint, in ea sane illos, qua
B *Opus* hujusmodi a *Sancto* illo fuisse concinnatum, existimarunt, opinione fuisse, dubitandum non est; quod proinde re etiam vera fuisse a *Sancto* factum, argumento est perquam valido. Ad id porro accedit, a scriptoribus fere omnibus, qui celebriores in re litteraria auctores scriptosque ab hisce libris recensent, *Commentarium in Psalmos*, qui a *S. Brunone*, *Ordinis Cartusiensis fundatore*, adornatus sit, commemorari. At vero, inquit fortassis non nemo, sola plurium *Brunonum* homonymia factum esse potest, ut *Commentarius in Psalmos*, quem ex iis unus, a *S. Brunone* *Cartusiano* diversus, contulerat, huic tamen per errorem a librariis fuerit adscriptus. Fateor, fieri id ita omnino potuit; verum ita etiam reipsa factum esse, parum mihi verosimile apparet. Quod si enim, ut *Sancto* nostro quispiam in *Psalmos Commentarius* attribueretur, sola plurium *Brunonum*, a quorum aliquo *Opus* hujusmodi fuerit compositum, homonymia sit factum, quidni etiam hac accidit, ut *Commentarii*, tum qui a *S. Brunone*, *Herbipolitano episcopo*, in omnia *Veteris et Novi Testamenti Cantica*, tum qui a *S. Brunone Signino* in *Moysis Libros*, in *Job*, in *Cantica Canticorum* et *Apocalypsim* sunt contexti, *Brunoni* nostro fuerint adscripti? Sane, cum a nullis prorsus scriptoribus sive antiquioribus sive recentioribus id factum invenitur, et tamen, ut jam dictum, ab hisce fere omnibus quispiam in *Psalmos Commentarius* *Brunoni Cartusiano* attribuitur, multum enimvero vel hinc confirmatur opinio, quæ vere ab hoc *Commentarium in Psalmos* fuisse elaboratum adstruit, eaque adeo, utpote tum idcirco, tum alias ob causas jam adductas, longe verosimillima aut etiam prorsus indubitata, est standum.

habet auctorem.

697 Cum porro res ita habeat, dubitandum etiam non apparet, quin *Commentarius*, a *S. Brunone Cartusiano* in *Psalmos* conscriptus, is ipse sit, qui primum anno 1524 *Parisiis* apud *Judocum Ascensium*, ac deinde anno 1611, iterumque anno 1640 *typis Coloniensibus* prodit. Hic enim *Commentarius a Commentario*, qui *Brunoni Herbipolitano episcopo* tribuitur, multum differt, nec contra ac a nonnullis, qui propterea *Sancto* nostro contexti in *Psalmos Commentarii* honorem perperam ademerant, putatum ex errore aliquando fuit, cum *Commentario*, qui *Brunonis*,

episcopi Signini, nomen præfert, est idem; quod iterum, fuisse a *Sancto* nostro in *Psalmos Commentarium* elaboratum, argumento est; ut omnia, quo hic illi adscribatur, concurrant quemadmodum *Historiæ litterariæ Franciæ* scriptores, quorum fere omnia, hactenus hic adducta, sunt, tom. IX, pag. 243 recte observant mox etiam ibidem, quid de hoc *S. Brunonis*, *Cartusianorum institutoris*, *Opere* censeant, sequentem fere exponentes in modum: Quicumque id attentione vel mediocri evolverit, difficile admodum esse fatebitur, invenire generis hujus scriptum, quod simul sit magis solidum et clarum, magis concisum et ab obscuritatis vitio alienum. Si notum magis fuisset, magis etiam fuisset usitatum, neque adeo, quam huc usque fuit, neglectum: rectæ *Psalmorum intelligentiæ inspirandæ* iudicatum fuisset aptissimum. Auctorem præfert scientiarum omnium gnarum, *Deique spiritu repletum*, qualem *S. Brunonem* post eos, qui melius illum novere, exhibuimus. Ita fere quantum ad substantiam illi; quam autem hæc, quæ de dicto *Sancto Opere* generatim hic affirmant, veritati consonent, ostendunt, quæ deinde, nonnullis interpositis, quantum ad methodum in eo servatam magis particularia adjungunt.

698 Atque ea quidem eo propemodum recidunt: Postquam *Sanctus*, quid per *Psalterium* intelligatur, sensusque diversos, litteralem scilicet, moralem et mysticum, in *Psalmis* distinguendos, brevi *Præfatione* exposuit, ad textus expositionem progreditur. Methodum hanc ita servat, ut, cum sensum litteralem assignat, semper eum ad sensum spirituales seu mysticum, a *Spiritu Sancto* in *Psalmis* præcipue intentum, referat. Ita *Bruno* *Jesu* *Christum* ejusque membra, seu hunc ejusque *Ecclesiam* ubique fere monstrat. Et vero sola hæc via est, quæ ad perfectam *Psalmorum intelligentiam* deducat. *Sanctus* noster antiquos *Patres*, qui ante illum hocce explanarant, evolverat, eosque interdum, ac nominatim *S. Ambrosium* et *S. Augustinum*, etiam citat, verbis tamen illorum non transcriptis; ut, quæ ex iisdem accepit, ea sibi quodammodo propria reddiderit, integrumque *Opus* ex ipsa ejus penu sit depromptum. Dum singulorum *Psalmorum*, quod, multa rebus obscuris luce affusa, facit, titulos exponit, linguam *Hebraicam* calluisse sese, manifestissime prodit. Idem liquet e variis in *Operis* contextu occurrentibus locis, uti etiam eum ad primigenium seu *Hebraicum* textum, ut, quem *Vulgata* offert, melius exponat, recurrere. In toto *Commentarii* decursu mirationem de se concitat, ac potissimum, dum *Jesu Christi* mysteria, ac quempiam *Psalmorum* locum per alium *Sacræ Scripturæ* textum exponit. Stylo utitur conciso, simplici, nervoso, claro, nitido tamque probe *Latino*, quam cujuscumque alterius, qui eodem, quo *Sanctus*, sæculo floruit, scriptoris stylus esse poterit. *Eximii* hujus *Commentarii* editiones alias, quam quas *Opera*, *S. Brunonis* nomine tum *Parisiis* anno 1524, tum *Coloniæ Agrippinæ* anno 1611 ac deinde iterum anno 1640 *typis* excusa, in capite præferunt, non novimus, ut jam supra dictum. Optandum interim foret, ut *Opus* omnium fidelium ac maxime eorum, qui publico precum divinarum ministerio consecrati sunt, manibus tereretur.

699 Tale est, quod de præclaro *Sancto* nostri in *Psalmos Commentario Historiæ litterariæ Franciæ* Scriptores ferunt, iudicium; quod mihi sane apparet æquissimum, si tamen excaveris, quod de *Opere*

AUCTORE
C. B.

E

Honorificum de illa lucubratione iudicium.

F

AUCTORE
C. B.
Tempus, quo
hæc concinna-
ta sit, est in-
certum, nec
id, quo Com-
mentarius
alius,

Opere illo integro e propria Sancti penu deprom-
pto et tamen partim e sanctis Patribus accepto
involvit. Restat modo, ut quo id tempore Bruno
elucubravit, determinem. Cum Sancto nostro, ut
sacræ Scripturæ studio vacaret, tum maxime,
dum in Cartusia Majori ac deinde in Turrítana
Calabriæ eremo versaretur, otium fuisse videat-
ur, fuisse tunc abs illo, de quo hic nobis sermo,
Commentarium concinnatum verosimile potest
videri. Attamen, cum nihil omnino obstat, quo
minus id etiam, dum Remis adhuc scholarum
præfecturam gereret, altiorisque ordinis scien-
tias doceret, fecisse queat, nec quidquam, quod
anachorëtarum potius, quibus in solitudine
præerat, quam aliorum quorumcumque fidelium
instructionem spectet, in illa Sancti nostri lucu-
bratione occurrat, hancne ille, cum sæculo nun-
tium jam remisisset, an ante adornarit, dubium
admodum ac incertum apparet. Nec quo tempore
lucubratio altera, seu in omnes S. Pauli Apostoli
Epistolas Commentarius, qui inter Opera Sancti
nomine excusa non infimum locum tenet, inte-
grumque Coloniensis horum editionis tomum se-
cundum implet, concinnatus sit, certius defini-
ri potest, uti patet ex iis, quæ dicam, cum Bruno-
ni Cartusiano Opus illud vere attribuendum
ostendero.

qui Sancto
pariter vere
attribuendus
ostenditur,

700 Plurimum Brunonum homonymia, quæ,
ut Sancto nostro in Psalmos, quem tamen adorn-
narat, Commentarius abjudicaretur, aliquando
ex supra dictis fecit, locum hic habere nulla pro-
sus ratione potest. Etenim scriptor auctore nul-
lus est Brunoni homonymus, qui eodem, quo hic
sæculo, aut saltem ætate floruerit, Commenta-
riumque in S. Pauli Apostoli Epistolas concin-
narit. Quare, si, S. Brunonem, Cartusianorum
Institutorem, hæc esse commentatum, argumento
sat solido, alicunde quæsito, possit probari, omnia
penitus Operis exemplaria, quæ Sancti nomine
insignuntur, opinioni eorum, qui huic illud
adscribunt, suffragantur; re autem vera sat so-
lidum, quod, S. Pauli Apostoli Epistolas com-
mentatum esse Sanctum nostrum, ostendit, argu-
mentum ex ejus in Psalmos Commentario, cum
contextus hic ab illo ex dictis certo sit, deducitur.
Idem enim stylus, eademque methodus, quam in
Psalmis commentandis secutus est Sanctus, in
Commentario etiam, quo S. Pauli epistolas expo-
suit, invenitur. Voces id est, quas in explanan-
dis Psalmis, quo præcedentem auctoris locutionem
locutione altera seu phrasi clariorem meliusve
explicatam reddat, non raro adhibet, frequenter
etiam in S. Pauli Apostoli Epistolarum Commen-
tario recurrunt. Adhæc, quod quin postremum
hoc Opus S. Brunonis vere sit, dubitandi omnem
locum adimit, clausula est, in antiquo Commen-
tarii hujus exemplari a Mabillonio reperta hisque
verbis concepta: Explicit Glosarius Brunonis he-
remite super Epistolas B. Pauli Apostoli.

scriptus sit,
minus incer-
tum apparet.

701 Atque ita, Sancto, qui nomine ejus editus
est, scriptum in omnes S. Pauli Apostoli Episto-
las Commentarium merito attribui, modo habe-
mus; de tempore adeo, quo hunc a Brunone con-
cinnari contigerit, nunc dicamus. Sunt quidem,
qui, Sanctum cum in solitudine seu Cartusiana
seu Turrítana jam versaretur, Opus illud conte-
xuisse, verosimiliter autumant: et sane, cum
tunc omni alia cura liber conscribendis libris va-
care facile potuerit, esse videtur, cur id eum
tunc fecisse non immerito æstimes; attamen cum
Bruno, dum Remis adhuc, sæculo nondum reli-
cto, versaretur, studiis animum assidue excolue-

rit, facileque interea Opus illud concinnare po-
tuerit, non est etiam, cur id tum certo non fecis-
se, sit credendus. Quapropter idne tunc, an, cum
in solitudinem jam secessisset, præstiterit, ambi-
gendum quam maxime videtur; cum autem, quo
dubium id esse desinat, non tantum non in ipso
illo Opere, sed nec alibi quidquam occurrat, tem-
pus, quo Commentarium proxime memoratum
Sanctus scripserit, non minus sane, quam quo
Commentarium in Psalmos adornarit, apparet
incertum, idque adeo in medio relinquens, quæ
de methodo, quam in Opere illo adornando secu-
tus est Sanctus noster, dicenda sunt, expeditio.
Integrum primo capituli cuiusque textum trans-
scribit, singulasque deinde ex ordine sententias
clare ac succincte exponit, unice studens, ut
omnia, quæ in hisce continentur, seu ethicæ seu
fidei ac dogmatis capita lectori manifesta efficiat.
Sententiarum verba ad Grammaticæ leges non-
numquam explanat; nonnumquam etiam, quæ
verbis aliis Græcæ et Hebraicæ, quod utramque
hanc linguam eum calluisse, argumento est, signi-
ficatio competat, exponit. Hæc fere etiam quan-
tum ad substantiam omnia de methodo, quam in
suo in S. Pauli Epistolas Commentario Sanctus
noster tenuit, Historiæ literariæ Franciæ Scri-
ptores laudati tom. IX, pag. 247 suppeditant,
addentes etiam nonnulla de Sancti quantum ad
Dei gratiam et liberum hominis sub hac arbi-
trium doctrina.

702 Verum cum hæc ad methodum a Sancto
in suo, de quo hic nobis sermo, Opere servatam
non spectent, longiusque, quam par sit, ab insti-
tuto nostro, quod dumtaxat, quæ Sancto attri-
buantur, Opera, et quo, quæ illius vere sunt,
tempore, modoque scripta sint, examinari exigit,
nos abducerent, missis iis, de Parænetico ad cas-
lestia capessenda Epigrammate præclaraque fidei
confessione, quæ e scriptis, Sancto nostro indubie
attribuendis, commemoranda adhuc hic restant,
quæpiam proferre in medium nunc lubet. Ac
primo quidem Paræneticum illud Epigramma
seu, ut ab aliis vocatur, Elegiam de mundi con-
temptu Brunonis certo esse, vel ex eo liquet, quod
auctori alteri neque a recentioribus, neque a ve-
tustioribus scriptoribus attribuitur; quanti autem
pretii id sit, cuique tum ex Opusculi, quod inte-
grum num. 36 jam recitati, inspectione, tum e
sæpius repetitis ejusdem in Opera varia, quæ
omnia hic recensere operæ pretium non est, illa-
tionibus dijudicandum relinquo. Quod modo ad
præclaram, quæ Sancti etiam certo est, fidei con-
fessionem spectat, hanc Vir sanctus cum morti
sese vicinum sentiret, emisit, eique nominatim,
quæ ad SS. Trinitatis ac divini Verbi Incarna-
tionem spectant, inseruit, in fine etiam, verosi-
millime, ut pro more (adi num. 69) tunc usitato,
quantopere Berengarii hæresim detestaretur, ostenderet,
adjungens: Credo etiam Sacramenta, quæ
sancta credit et veneratur Ecclesia, et nomina-
tim panem et vinum, quæ consecrantur in al-
tari, post consecrationem verum corpus esse
Domini nostri Jesu Christi, veram carnem et
verum Sanguinem, quæ et nos accipimus in re-
missionem peccatorum nostrorum et in spe sa-
lutis æternæ. Scripti hujus fragmenta dumtaxat
aliqua in conscriptas a se sancti Vitas intulerant
ejus biographi; verum id integrum Surianus in
suis ad contextam a Surio Sancti Vitam Anno-
tationibus pag. 255 et seq. ac deinde etiam Ma-
billonius, quarto Analectorum tomo pag. 400 et
seq. publici juris fecit. Integrum id nos pariter,

CUM

D

E

Opera alia,
Sancto ad-
scribenda.

F

A cum de tempore, quo Sanctus obiit, tractabimus, Commentario huic inseremus; de Operibus, quæ Sancto attribuantur, nec tamen ejus certo sunt, modo agendum.

§ XLIII. An Opera, a jam memoratis diversa, quæ Sancti nomine edita sunt, vere eum habeant auctorem.

Opusculorum, quæ an Sancti sint, controversatur, tituli.

Lucubrationes, quæ Sancti nomine editæ sunt, et tamen an eum vere habeant auctorem, disceptatur, in Opuscula seu Tractatus particulares, et in Sermones seu Homilias dividuntur. Ut, quæ in decursu dicenda sunt, studioso lectori clarius queant proponi, singularum illarum lucubrationum qualemcumque notitiam, antequam, an Sanctum nostrum vere habeant auctorem, inquiram, præmitto, translati huc tituli saltem, quibus quæque tom. III Operum, nomine Brunonis Coloniae Agrippinæ anno 1611 iterumque anno 1640 editorum, afficiuntur. Ac primo quidem tituli, quibus Opuscula horumque capita inscribuntur, sequentes hi sunt: Liber de Laudibus Ecclesiæ capita octo, nempe I de Paradiso, II De arca Noë, III De tabernaculo foederis, IV De templo Salomonis, V De muliere, per quam significatur Ecclesia, VI De civitate sancta Hierusalem, VII De basilicis, quæ ab episcopis ordinantur, VIII de Euangelicis lectionibus. Liber de ornamentis Ecclesiæ, continens capita duodecim, I De fide, II De spe, III De charitate, IV De quatuor virtutibus cardinalibus, V De humilitate, VI De misericordia, VII De pace, VIII De patientia, IX De castitate, X De obedientia, XI De abstinentia, XII In quibus virtutibus Ecclesia ornatur. Liber De novis continens capita decem, nempe I De novo mundo, II De cælis novis, III De nubibus novis, IV De montibus novis, V De arboribus novis, VI De animalibus novis, VII De potestatibus novis, VIII De novo mari, ac novis piscatoribus, IX De avibus novis, X De fluminibus novis.

uti etiam Sermonum, qui an Sancti sint, pariter controversatur, recensentur.

C 701 Atque hi quidem Opusculorum, ad quorum etiam primi capitulum ultimum sermo De ecclesiæ dedicatione adjicitur, tituli sunt; Sermonum vero seu Homiliarum, quas liber, qui De festivitatis festivitatum inscribitur, comprehendit, sequentes: De SS. Trinitate sermones tres. De Nativitate Domini sermo unus. In octava Epiphaniæ sermo unus. In Ramis Palmarum sermones duo. In Cæna Domini sermo unus. In die Parasceves sermones duo. In die sancto Paschæ sermo unus. In Ascensione Dominica sermones duo. In die sancto Pentecostes sermones duo. Sermones quinque de beata Virgine, I De laude B. Mariæ Civitatis Dei, II De Nativitate ejusdem, III In Purificatione, IV In Annuntiatione, V In Assumptione. Sermones quinque, I De Martyribus, II De Christo vite, et ejus vinea, III De Martyribus, IV De bonis et malis fratribus cohabitantibus, aut martyribus simul occisis, V De laudando Deo instrumentis musicis, per quæ martyrum cruciatus et confessorum afflictiones et confessiones designantur. Sermonibus hisce

seu Homiliis, quas, quæ jam supra memoravi, Sancti nomine edita Opera complectuntur, Sermones de SS. Confessoribus undecim, alique tres subduntur. Ac horum quidem posteriorum primus inscribitur De Virginibus, II De sancto Michaeli archangelo, III De contemptu divitiarum; aliorum vere undecim, qui hosce præcedunt, primus est De sale et luce ex verbis Domini, et civitate in monte posita, de Apostolis et ceteris doctoribus ac confessoribus, II De lucerna posita super candelabrum, applicata Salomoni, Christo et beato Benedicto, in cujus festo habitus est, et applicabilis cuilibet confessori, III De diversis oculis et de episcopis, IV De puteis Abraham, id est, Sacræ Scripturæ, quos aperiunt Apostoli et Catholici doctores, V De Lumbis præcinctis et lucernis ardentibus Confessorum, VI De talentis unicuique, sed præcipue episcopis et aliis prælatis, ad lucrum faciendum in illis a Domino creditis, VII De Confessoribus, quibus vigilandum est, VIII De continentia et mundo corde, deque Pontificum officio per Rationale significato, IX De quovis Sancto, qui, relictis omnibus, Deum secutus est, etiam de Virgine, X De Apostolis, Euangelistis et Doctoribus sanctis, XI De doctoribus et prædicatoribus sanctis.

E 705 Atque hæc sunt Opuscula omnia seu tractatus, itemque homiliae seu sermones, qui Operum Sancti nostri nomine, curante Theodoro Petreio, Coloniae Agrippinæ anno 1611, iterumque post hujus obitum anno 1640 typis excusorum, tomum tertium constituunt. Verum Historiæ literariæ Franciæ Scriptores tom. IX pag. 242, Opusculis omnibus seu tractatibus ac sermonibus, qui Brunoni Cartusiano tum in hac Operum ejus editione, tum in altera, supra memorata atque a Judoco Badio, seu, uti a patria etiam vocatur, Ascensio anno 1594 adornata, attribuuntur, generatim recensitis, subjungunt: Verum e grandi illo scriptorum, in duabus illis editionibus S. Brunonis nomine excusorum, numero expungi debent hinc Opuscula omnia seu tractatus particulares, hinc sermones omnes seu homiliae. Nec hi, nec illi, uti nomine ejus condecorati, ad eum pertinent, tantumque per errorem, ex ipso illo nomine natum, contigit, ut adscripti ei fuerint. Totidem sunt foetus calami S. Brunonis Signini episcopi, anno MDCXXXIII vita functi, ac proin Cartusianorum Institutore æqualis. Dubitari hac de re non potest, dum huic illos a Petro Diacono Cassinensi bibliothecario, qui ante idem (duodecimum) seculum medium scripsit, in Operum suorum duobus, Opusculo nempe de viris illustribus Cassinensibus, et Chronico monasterii Cassinensis, ubi eos singulatim enumerat, attribui videmus. Et vero Mauro Marchesio, Cassinensi decano, curæ fuit asserere eos ac reddere vero suo auctori, sub cujus nomine Venetiis imprimi eos fecit, duobus tomis discretos, qui non nisi unum molis justæ volumen constituunt. Editio est anni MDCXI, et exacta ad plura antiqua Mss., quæ complectuntur alia ejusdem antistitis Opera, quæ inter nonnulla sunt, quæ Petri diaconi diligentiam fugerant.

F 706 Hactenus illi; verum cum inter Opera, quæ Maurus Marchesius anno 1634 Venetiis S. Brunonis Signini seu Signiensis episcopi nomine edidit, sint etiam, uti ipsimet hic fatentur, nonnulla, quæ in suppeditato a Petro diacono Operum, quæ Sanctus hic Ordinis Benedictini antistes contexuit,

AUCTORE C. B.

Lucubrationes illas omnes Brunoni Signino asseruit Marchesius.

Alique ex illis perperam forte hujus nomine ab antiquis notantur.